

Společensví obcí

EST A OBCÍ ČESKÉ REPUBLIKY

Slyšeli jste už o
slučování obcí?

Určitě ano.

Násilné slučování obcí nechceme.

Jak zvýšit efektivitu místních
samospráv?

A jde to i při zachování stávajícího
počtu obcí?

The image features the European Union flag, which is a blue field with twelve gold stars arranged in a circle. The flag is shown waving against a clear blue sky. The text is overlaid on the right side of the flag.

Jak to proběhlo v jiných
státech EU?

Dánsko

V roce **2007** Dánsko provedlo rozsáhlou komunální reformu, která snížila počet obcí z 271 na 98. Reforma byla motivována snahou o větší efektivitu a lepší poskytování služeb.

Finsko

Finsko zažilo několik vln slučování obcí, zejména v letech **2009** a **2013**, kdy bylo slučování částečně motivováno snahou o zlepšení finanční udržitelnosti a poskytování služeb.

Švédsko

v **60. letech 20. století** Švédsko provedlo rozsáhlou reformu místní samosprávy, která výrazně snížila počet obcí s cílem zvýšit efektivitu a poskytování služeb.

Německo

Po znovusjednocení Německa v roce **1990** došlo ve východních spolkových zemích k rozsáhlému procesu slučování obcí, aby se zvýšila administrativní efektivita a zlepšilo hospodaření.

Rakousko

v **70. letech 20. století** proběhlo v Rakousku násilné slučování obcí, což vedlo k výraznému snížení jejich počtu.

Velká Británie

v **70. letech 20. století** Velká Británie prošla rozsáhlou lokální vládní reorganizací, která mimo jiné vedla k slučování městských a venkovských obcí v Anglii a Walesu.

The image features a stylized map of the Czech Republic. The map is filled with a blue and red diagonal split, with blue on the top-left and red on the bottom-right. The text "Jakou cestou jsme se vydali my?" is centered over the map in a white, sans-serif font.

Jakou cestou jsme se vydali my?

Inspirovali jsme se ve Francii

Ve Francii došlo k reorganizaci územní správy s cílem posílit meziměstskou spolupráci a vytvořit větší administrativní jednotky (např. communautés de communes).

Proces nebyl tak masivní jako v některých jiných zemích a více zdůrazňoval dobrovolnou spolupráci než násilné slučování.

Jaká je historie společenství obcí ve Francii?

První pokusy o cílenou spolupráci obcí rámoval již zákon z března 1890, který povolil tzv. syndikáty obcí, jež se zaměřovaly pouze na jedinou oblast, původně zejména zajištění pitné vody a provoz kanalizace nebo elektrifikaci obcí.

V lednu 1959 se forma spolupráce rozšířila o syndikáty, které mohly vykonávat více kompetencí. Syndikáty představovaly relativně volnou formu spolupráce, financování zajišťovaly poplatky za poskytované služby, příp. příspěvky členských obcí, a tak se nejvíce podobaly českým dobrovolným svazkům obcí.

V roce 2022 existovalo ve Francii 34 955 obcí, z čehož pouze čtyři nebyly členem nějakého sdružení meziobecní spolupráce, a to z důvodu výjimečnosti svého umístění. V roce 2022 fungovalo ve Francii 1254 sdružení, což je mimochodem o polovinu méně než v roce 2012, což znamená, že v posledních letech došlo i ke sdružování sdružení. (viz příklad La métropole d'Aix-Marseille-Provence).

Metropole **d'Aix-Marseille-Provence** vznikla k 1. lednu 2016 a zahrnuje šest původních sdružení. Tvoří ji celkem 92 obcí z území tří departamentů a čítá 1,8 mil. obyvatel. Vnitřně se stále člení na šest územích výborů. Zastupitelstvo tvoří 240 členů, které není voleno přímo, ale na základě výsledků voleb v jednotlivých členských obcích. Počet zástupců odpovídá podílu počtu obyvatel s určitou bonifikací pro velká města (Marseille zde má 102 členů). Celkové výdaje přesahují 4 mld. euro, zatím existují rozdíly ve zdanění, neboť metropole rozhodla o postupné harmonizaci v maximální povolené délce 12 let.

Francie nemá pouze společenství obcí. Jiné uspořádání vytváří různé typy společenství.

Téměř třetina Francouzů žije ve **společenství kolem velkých měst** (typ nazývaný communauté urbaine a novější typ métropole), která tvoří i vyšší desítky obcí. Městské sdružení (communauté urbaine) definoval zákon v roce 1966 pro konkrétní okolí měst Bordeaux, Lille, Lyon a Štrasburk a měl vyřešit především nedostatečnou koordinaci činnosti syndikátů v území. Později se možnost vytvoření sdružení rozšířila na celé území státu a k upřesnění fungování došlo zákonem z roku 1999. Podmínkou vzniku sdružení je dnes spolupráce obcí, které čítají více než 250 000 obyvatel a výkon povinných kompetencí, příp. dobrovolných. Métropole jako nejtěsnější forma meziobecní spolupráce oficiálně vznikla až v roce 2015 a zahrnuje oblasti s minimálně 400 000 obyvateli. Žádná z metropolí nebyla ustanovena „na zelené louce“, naopak šlo o transformaci jiných typů sdružení.

V území s menším počtem obyvatel lze od roku 1992 vytvořit **společenství aglomerace** (communauté d'agglomération). Jde o území v okolí města s více než 15 tis. obyvateli, které dohromady zahrnuje minimálně 50 tis. obyvatel. Pokud je centrální město zároveň sídlem departamentu, snižuje se limit počtu obyvatel na 30 tisíc.

Poslední typ představuje **společenství obcí** (communauté des communes), kde za určitých podmínek není stanoven limit minimálního počtu obyvatel, čímž se zohledňují zejména horské a jiné málo osídlené oblasti. Pokud však společenství chce získat do rozpočtu zvýšené příjmy z rozpočtového určení daní, musí již splnit podmínku minimálního počtu obyvatel 3500 a sjednocení parametrů místních daní. I zde zákon pak stanoví, které kompetence musí být zcela převedeny povinně.

Jak to s převodem kompetencí ve Francii

Vzhledem k tomu, že ve Francii existují **tři úrovně samosprávy** a že ještě funguje **oddělený výkon státní správy (prefektury) a samosprávy**, je rozprostření kompetencí komplikovanější. Činnosti obcí se však v obou zemích podobají.

Z obce na společenství se převádí např. územní plánování, záležitosti průmyslových zón, podpora podnikání, výstavba a správa sportovních, kulturních či vzdělávacích zařízení, podpora cestovního ruchu, politika bydlení, zajištění dodávky pitné vody a provoz kanalizace, zásobování teplem nebo chladem, svoz odpadu, tvorba energetické koncepce, správa hřbitovů, organizaci hromadné dopravy, zřizování hasičských sborů.

V podstatě jde o všechny zásadní činnosti a obec pak již o nich nerozhoduje vůbec, resp. pouze prostřednictvím svých zástupců v orgánech společenství. Lze převést i další kompetence, pokud je společný výkon efektivní, je pak možné domluvit míru rozhodování jednotlivých obcí.

V současné době se nezdá, že by Francouzi vnímali např. převod rozhodování o tom, kdo jim vyveze popelnici, za omezení svých práv, tj. kvůli tomu nestávkují.